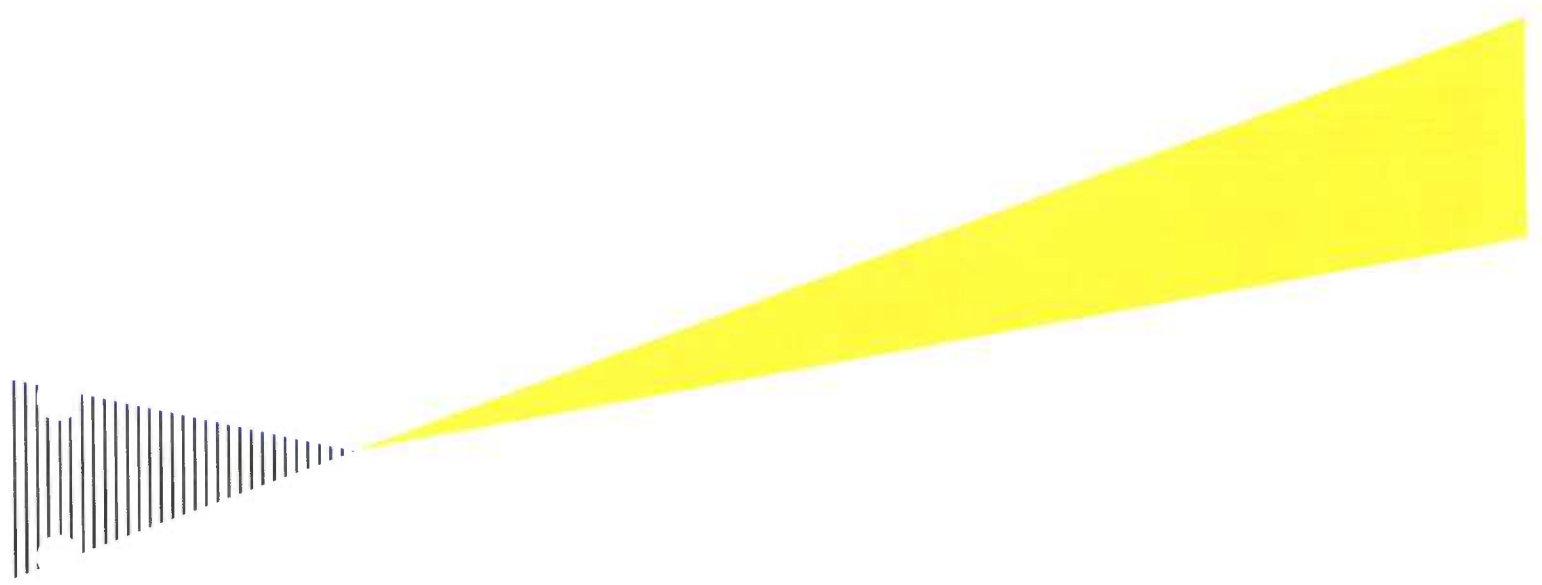

Lunds kommun

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2015

Building a better
working world

Innehåll

1.	Inledning.....	2
2.	Resultatutfall 2015	2
2.1	Utfall kommunen	2
2.2	Driftredovisning	6
3.	Kommentarer till bokslut och årsredovisning.....	7
4.	Måluppföljning.....	10
4.1	Inledning och målstruktur för kommunen	10
4.2	Avstämning av balanskravet.....	10
4.3	Finansiella mål	10
4.4	Verksamhetsmål	12
5.	Sammanfattande bedömning.....	14

1. Inledning

På uppdrag av kommunrevisionen i Lunds kommun har vi gjort en granskning av årsbokslut och årsredovisning för 2015.

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i enlighet med god redovisningssed.

Enligt kommunallagen ska revisorerna även bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål, kopplade till begreppet god ekonomisk hushållning, som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet. Motsvarande gäller för granskning av delårsbokslutet. Granskningsrapport och bedömning avseende delårsrapporten har lämnats separat.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsmed i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Vi har översiktligt, enligt kommunallagen 9 a § granskat om resultatet är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

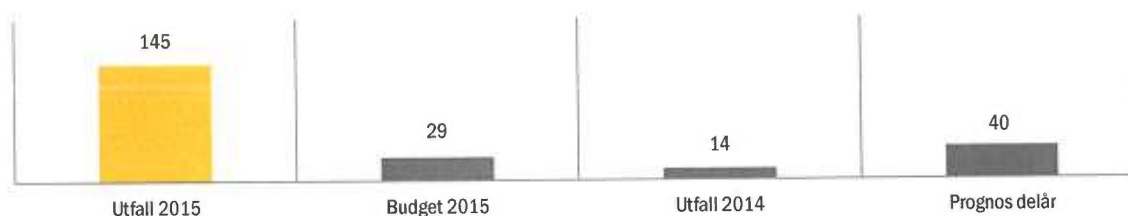
2. Resultatutfall 2015

2.1 Utfall kommunen

Utfall HELÄR	Utfall		Utfall	Prognos	Budget	Förändring		
	2013	2014	2015	2015	2015	2015- 2014	2015- Budget	2015- Prognos
Verksamhetens intäkter	1 347	1 386	1 500	1 426	1 382	114	118	74
Verksamhetens kostnader	-6 062	-6 370	-6 619	-6 635	-6 603	-249	-16	16
Avskrivningar	-261	-275	-298	-312	-253	-23	-45	14
Jämförelsestörande poster	216	28	67	69	0	39	67	-2
Verksamhetens nettokostnader	-4 760	-5 231	-5 350	-5 452	-5 474	-119	124	102
						0	0	0
Skatteintäkter/Generella statsbidrag	4 953	5 187	5 413	5 416	5 452	226	-39	-3
						0	0	0
Resultat efter skatteintäkter (driftnetto)	193	-44	63	-36	-22	107	85	99
						0	0	0
Finansnetto	44	58	82	77	51	24	31	5
Jämförelsestörande poster	-18	0	0	0	0	0	0	0
Årets resultat	219	14	145	40	29	131	116	105
Avräkning mot balanskravet		-39	-30				-30	
Årets resultat efter balanskravsjusteringar		-25	115		29		86	

Årets resultat uppgår till 145 mnkr vilket är betydligt högre än föregående års resultat om 14 mnkr. Den totala budgetavvikelsen före balanskravsjusteringar är positiv och uppgår till 116 mnkr. Avvikelsen mellan årets resultat efter balanskravsjusteringar och budget uppgår till 86 mnkr.

Kommunens totala utfall i jämförelse med budget och föregående år (mnr)

I förhållande till den prognos som avlämnades vid delårsbokslutet per 2015-08-31 är utfallet om 145 mnr ca 105 mnr högre.

2012 och 2013 har kommunsektorns resultat påverkats positivt till följd av återbetalning av premier för avtalsgruppförsäkring och avgiftsbefrielseförsäkring för åren 2005-2008. För 2013 uppgick beloppet till 86,4 mnr (2012: 90 mnr). Under 2014 fördes diskussioner från FORA kring återbetalning av försäkringspremier även av 2004 års premier men något beslut togs dock ej innebärande att någon återbetalning av försäkringspremier ej redovisades i 2014 års bokslut. Återbetalning skedde istället 2015 och har påverkat resultatet med 41 mnr.

För att jämföra resultatet mellan åren så har en jämförelse gjorts nedan som eliminerar olika former av engångsposter, s.k. jämförelsestörande poster. De jämförelsestörande posterna framgår av not 3 i årsredovisningen.

	Utfall 2014	Utfall 2015
Årets resultat	14 mnr	145 mnr
Realisationsvinster	-18 mnr	-1,4 mnr
Exploateringsöverskott	-19 mnr	-26 mnr
Återbetalning försäkringspremier (AFA)	-	-41,0 mnr
Värdejustering anläggningstillgångar	9 mnr	11 mnr
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster, innan finansnetto	-14 mnr	-7 mnr
Sänkt diskonteringsränta avs pensioner	-	-
Justerat årets resultat	-14 mnr	87 mnr

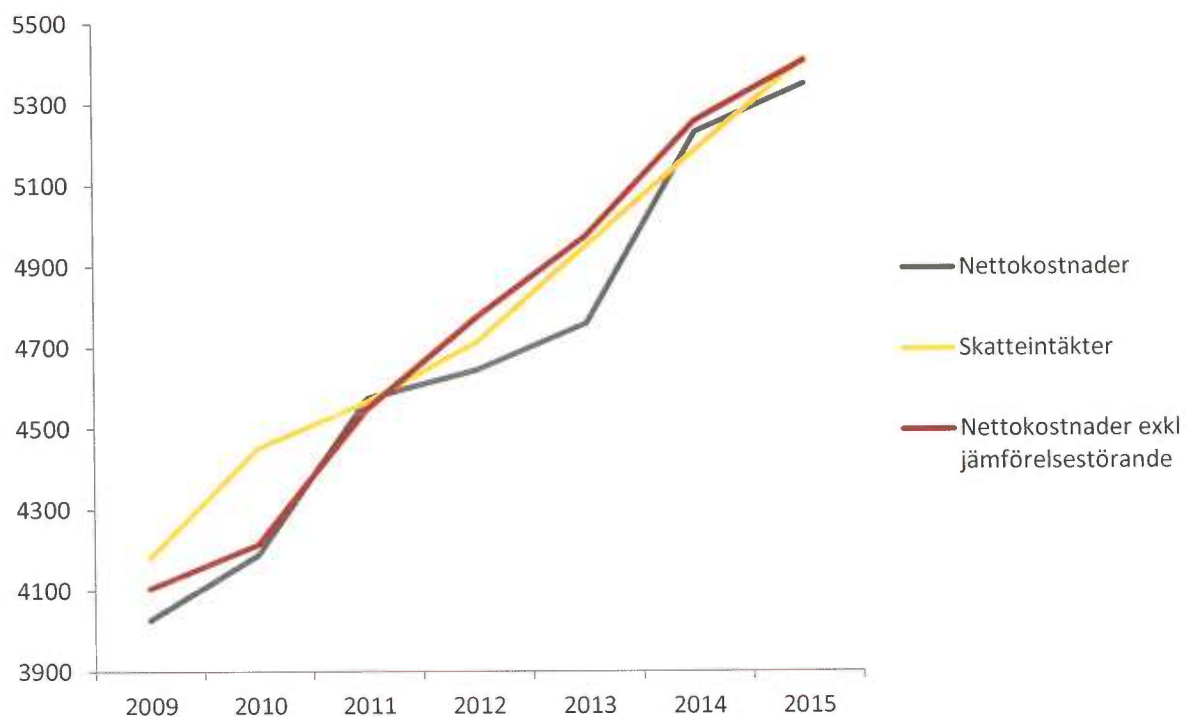
Analysen har gjorts på två nivåer, innan respektive efter finansiella poster. Det konstateras att de jämförelsestörande posterna beloppsmässigt är betydligt större under 2015 jämfört med 2014. Realisationsvinsterna var större 2014 och uppgick till 18 mnr 2014 jämfört med endast 1,4 mnr 2015. Exploateringsöverskotten är något högre 2015, 26 mnr mot 2014, 19 mnr. Totalt uppgår resultatet exklusive jämförelsestörande poster till 87 mnr för 2015 respektive -14 mnr 2014.

Nettokostnads- och skatteintäktutveckling

Verksamhetens nettokostnader uppgår till -5 350 mnr vilket är 119 mnr högre än föregående år. Ökningstakten för verksamhetens nettokostnader uppgår därmed till ca 2,3 % vilket är ca 7 % -enheter lägre än ökningen mellan 2013 och 2014. Om jämförelsestörande poster beaktas uppgår ökningstakten till 149 mnr och 2,8 %.

Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning uppgår till totalt 5 413 mnr vilket är cirka 226 mnr högre än året dessförinnan då beloppet uppgick till 5 187 mnr. Ökningstakten avseende skatteintäkter, bidrag och utjämning är mellan åren ca 4,4 % vilket för 2015 är en högre ökningstakt än verksamhetens nettokostnader, oavsett beaktande av jämförelsestörande poster eller ej. I nedanstående tabell sammanfattas verksamhetens

nettokostnader samt skatteintäkter för de senaste fem åren. Den röda linjen avser verksamhetens nettokostnader justerat för jämförelsestörande poster samt realisationsvinster.

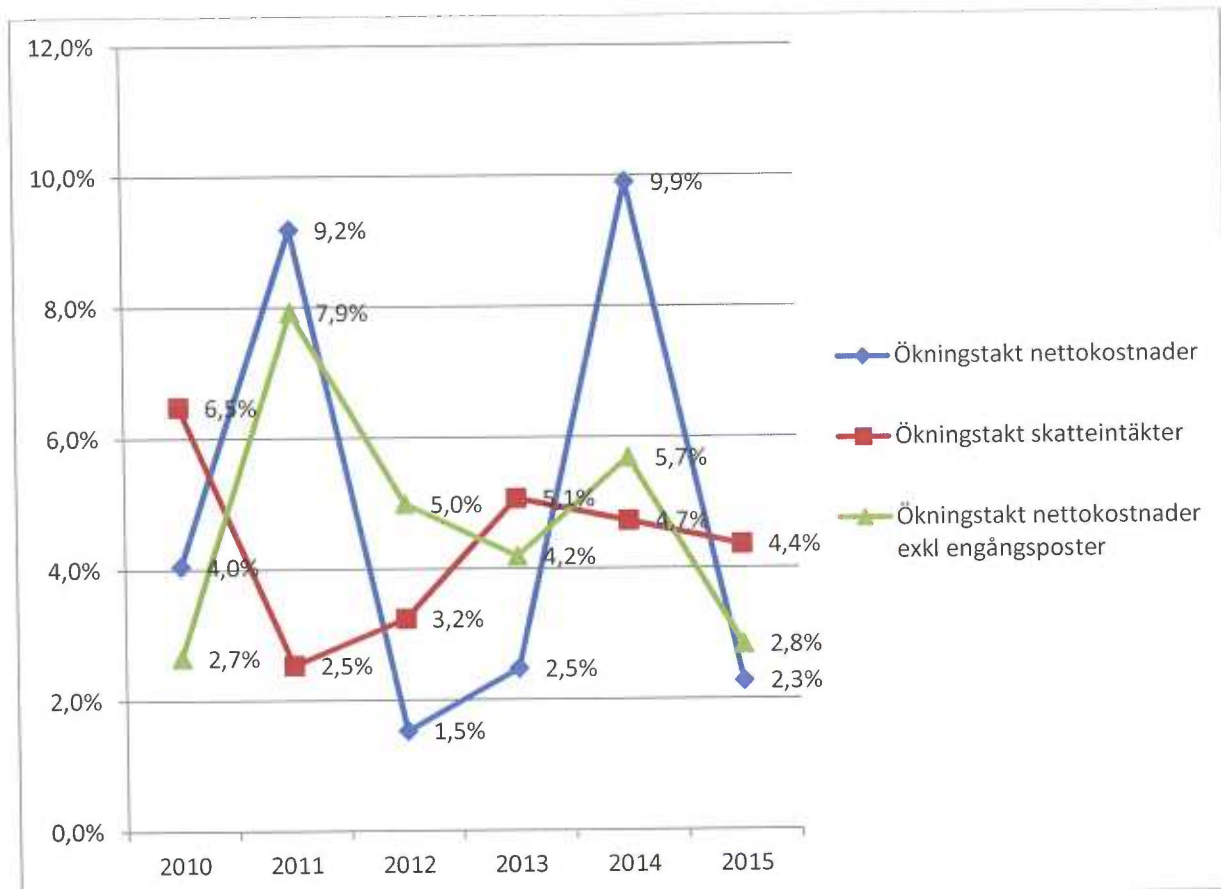

Som framgår av grafen ovan så har kommunens nettokostnader överstigit skatteintäkterna för åren 2012, 2013 och 2014. För 2015 överstiger inte nettokostnaderna kommunens skatteintäkter även om jämförelsestörande poster elimineras.

Ett annat sätt att se på det faktum att verksamheternas nettokostnader 2015 inte tar i anspråk mer än skatteintäkterna åskådliggörs i följande tabell:

	2015	2014	2013	Aw 14/15	Aw (%)
Verksamhetens nettokostnader	-5 350	-5 231	-4 760	-119	2,3%
Avgår jämförelsestörande poster	-67	-28	-216	-39	-
Justerade nettokostnader	- 5 417	-5 259	-4 976	-158	3,0%
Skatteintäkter och gen. Statsbidrag	5 413	5 187	4 953	226	4,4%
Justerat driftnetto (resultat efter skatteintäkter)	-4	-72	-23	68	
Nettokostnader i relation till skatteintäkter	100,0 %	101,4 %	100,5 %		

Som framgår av tabellen ovan så har vi återigen beaktat jämförelsestörande poster vid analysen. För 2014 uppgick justerade nettokostnader till 5 259 mnkr och skatteintäkter till 5 187 innebärande ett negativt driftnetto om -72 mnkr. Verksamheterna kunde inte klara av verksamheten via skatteintäkterna utan överskottet genererades dels av poster av engångskaraktär samt finansnettot. Verksamhetens nettokostnader uppgick till 101,4% av skatteintäkterna. För 2015 ger motsvarande analys ett justerat driftnetto om -4 mnkr. Detta betyder en förbättring om 68 mnkr jämfört med året innan. För 2015 tar nettokostnader i anspråk 100,0 % de årliga nettokostnads- respektive skatteintäktsökningarna.

Som nämnts tidigare har nettokostnaderna ökat med 2,3 % mellan 2014 och 2015 jämfört med skatteintäkterna som har ökat ca 4,4 %. Justerat för jämförelsestörande poster är ökningstakten 2,8 %. Totalt under perioden har verksamhetens justerade nettokostnader ökat med 31,7 % under perioden 2010-2015. Den totala skatteintäkt-

sökningen är för motsvarande period ca 29,4 %. Ett konstaterade som kräver beaktande i framtida budget och plan beaktat osäkerheten i framtida skatteintäktsprognoser.

Vi vill koppla ovanstående slutsatser till en finansiell analys som gjorts av konsultföretaget PWC vintern och våren 2015 som belyser de långsiktiga effekterna på Lunds Kommuns ekonomi. Enligt rapporten kommer kostnaderna på sikt att öka mer än intäkterna. Effekterna av analysen är stora och negativa på så sätt att ett underskott kan uppkomma 2028 på ca 13% av skatter och statsbidrag, vilket motsvarar ca 800 mnkr i dagens penningvärde och för att nå en ekonomi i balans krävs ökade intäkter motsvarande skattehöjning på sammanlagt 3,43 kr eller sänkta kostnader motsvarande effektivisering på 0,91% (källa: *Långsiktig finansiell analys, Lunds Kommun 2013-2028, PWC 2015-03-31*).

2.2 Driftredovisning

Verksamheternas totala avvikelser är positiv och uppgår till cirka 44,5 mnkr. Avvikelsen förklaras av både positiva och negativa avvikelser där Servicenämnden (+73), Socialnämnden (-30 mnkr) och Utbildningsnämnden (-20,7 mnkr) samt Vård- och omsorgsnämnden (+21,2 mnkr).

I förhållande till prognosen som avlämnades i samband med delårsbokslutet per 2015-08-31 är verksamheternas budgetavvikelser totalt 137,4 mnkr bättre. De nämnderna med störst förändring i förhållande till prognos är Servicenämnden (+73,9 mnkr), Vård o omsorgsnämnden (+24,2mnkr), Utbildningsnämnden (11,7 mnkr) samt Barn- och skolnämnd Lund öster (+5,3 mnkr).

Belopp i mnkr	Budget- avvikelse (utfall)	Budget- avvikelse (prognos)
KS / Politisk ledning	2,0	-1
KS/Kommunkontor	2,2	0
Servicenämnd	73,0	0
Byggnadsnämnd	2,0	-
Teknisk nämnd	-2,5	-6
Miljönämnd	0,8	0
Kultur o fritidsnämnd	1,2	0
Socialnämnd	-30,0	-29
Vård o Omsorgsnämnd	21,2	-3
Utbildningsnämnd	-20,7	-9
Barn- och skoln. Lunds stad	-1,7	0
Barn- och skoln. Lund Öster	-2,7	-8
Renhållningsstyrelsen	-,1	1
Summa nämnder	44,5	-55
Finansiering	77,9	40
Verksamheternas nettokostnad	122,4	-15
Skatter, statsbidrag mm samt finansnetto	-6,7	26
Total budetavvikelse	115,7	11

Sex nämnder visar en negativ avvikelse mot budget och sju nämnder visar positiv avvikelse mot budget.

Servicenämndens positiva budgetavvikelse uppgår till 73 mnkr. I delårsbokslutet beräknades budgetavvikelsen i prognosen till 0 mnkr. Enligt årsredovisningen beror förbättringen av resultatet främst på införande av komponentavskrivning som medfört att kostnader som tidigare bokförts i driftsredovisningen nu hanteras som investering samt att senareläggning av vissa investeringsprojekt inneburit lägre avskrivnings- och kapitalkostnader. Vid genomgång av pågående projekt för Servicenämnden så uppgår pågående projekt till 361 mnkr i investeringar och av detta avser 49 mnkr projektet Inomhusmiljö, som budgeterats som driftskostnad men som sedan bedömts som en investering och därför inte redovisats i nämndens verksamhetskostnad.

Vård- och omsorgsnämnden visar en positiv budgetavvikelse på 21,2 mnkr. Detta förklaras av lägre volymökningar än budgeterat.

Socialnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse om 30 mnkr. Enligt årsredovisningen beror underskottet i huvudsak på icke påverkbara kostnader för lagstadgat försörjningsstöd och köpt vård.

Utbildningsnämndens negativa avvikelser på 20,7 mnkr mot budget beror bland annat på redovisat underskott i verksamheter i egen regi 5,7 mnkr, förändring av antal Lundaelever i förhållande till budget och fördelningar mellan olika program, minus 8,7 mnkr.

Kommunen har erhållit riktade statsbidrag om 46 mnkr vilket är 13 mnkr högre än vad som rapporterades i prognosen 31 augusti. Ökningen har gått till att täcka främst vård- och omsorgsnämndens kostnader för ökad bemanning inom äldreården.

Bidrag för mindre barngrupper i förskolan och lågstadiesatsningen, totalt 31,9 mnkr som beviljats, kommer huvuddelen att användas under 2016.

För nämndernas merkostnader för flyktingar har statsbidrag erhållits med 23,9 mnkr vilket påverkat 2015 med 1,9 mnkr vilket motsvarar 1/13 av beviljat belopp vilket också är enligt rekommendation från RKR. I riktad insats för att samla information om merkostnader i nämnderna har framkommit att ca 4 mnkr i merkostnader pga. flyktingströmmen inte kommer att täckas av statsbidrag. Det är främst utbildningsnämnden som inte får täckning för merkostnader för språkintröduktion till gymnasieskolor för flyktingar.

3. Kommentarer till bokslut och årsredovisning

Bokslutsprocessen

Inför upprättandet av årsbokslutet har ekonomiavdelningen, upprättat en bokslutsdokumentation baserat på dokumentationskrav och ansvarsfördelning. Bokslutet var väl förberett i samband med att granskningen påbörjades.

Uppökad ersättning Migrationsverket

Kommunen har upplupna bidrag för kostnader för omhändertagande av ensamkommande flyktingbarn. Upplupna bidrag på Migrationsverket uppgår per 2015-12-31 till cirka 78,36 mnkr. Orsaken till beloppets storlek är Migrationsverkets handläggningstider och att volymerna ökat väsentligt. I posten ingår en oreglerad fordran på Migrationsverket som hänför sig till 2014 med 4,1 mnkr. I bokslutsprocessen har sammanställt totala fordran fördelad på redovisningsperioderna för respektive kvartal. Enbart för tredje kvartalet 2015 uppgick kostnaderna till 13,8 mnkr och för fjärde kvartalet uppgick kostnaderna till 51,6 mnkr. Detta är således en situation och ekonomisk påverkan som uppkommit under 2015. Inom Socialnämnden bildades ett nytt verksamhetsområde, Flykting, för att bättre kunna möta dessa utmaningar. Det är av stor vikt för kommunen att alla kostnader som bidrag skall ansökas för identifieras och med den väsentliga ökningstakten som varit så vill vi betona vikten av rutiner och kontroll för att kommunen skall söka och hantera kostnadssituationen.

Företbetalda bidrag

2015 utbetalades ett tillfälligt statsbidrag till Sveriges kommuner och landsting för att hantera den rådande flyktingsituationen på totalt 10 miljarder kronor. Av dessa har Lunds kommun erhållit 23,9 mnkr.

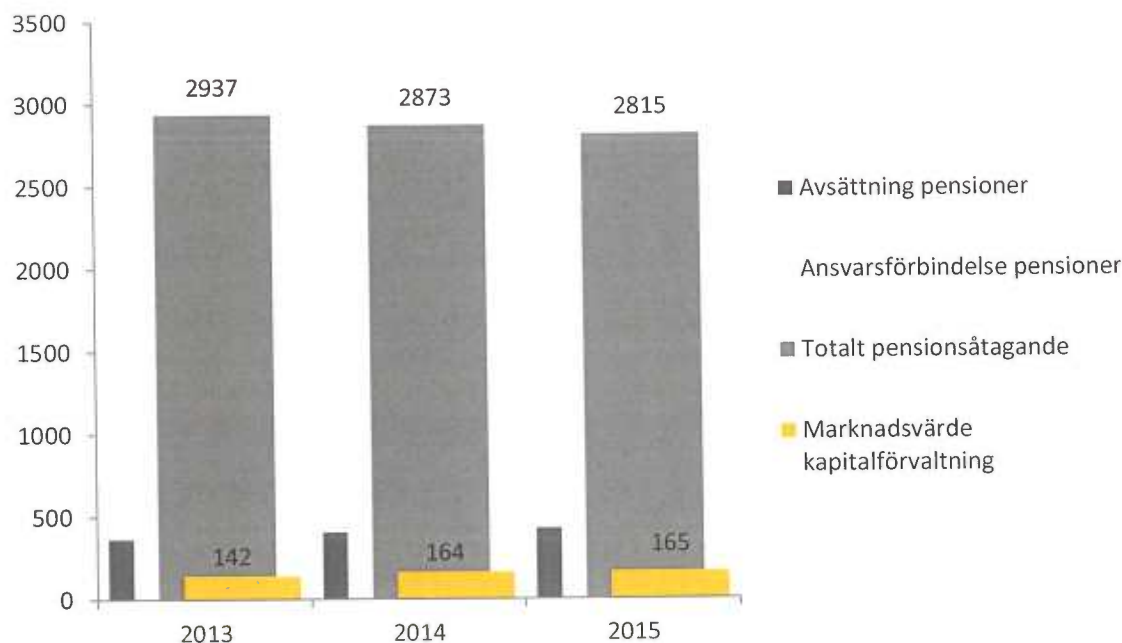
I ett yttrande från RKR från december 2015 lämnas en rekommendation om hur statsbidraget ska redovisas. Det slås fast att inkomsten bör periodiseras med en jämn fördelning från och med december 2015, eller från den månad 2015 när kommunen eller landstinget bedömt att kostnaderna för flyktingsituationen började öka i betydande omfattning. Periodiseringen sträcker sig fram till och med december 2016. I enlighet med rekommendationen så har 12/13 reserverats vilket innebär att företbetalt bidrag uppgår till 22,0 mnkr och intäkten för 2015 1,9 mnkr.

Materiella anläggningstillgångar - komponentredovisning

I december 2013 uppdaterade Rådet för kommunal redovisning rekommendation 11.3 (nya benämnd 11.4) beträffande materiella anläggningstillgångar. I rekommendationen förtydligas kravet på s.k. komponentavskrivning innebärande att om skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter förväntas vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska därefter skrivas av separat. Den kanske vanligaste typen av tillgång som består av flertalet komponenter med olika nyttjandeperioder är fastigheter. Kommunen har genomfört utbildningar och påbörjat arbetet avseende interna riktlinjer. Planen har varit att nya investeringar under 2015 ska delas in i komponenter i syfte att uppfylla god redovisningssed. Till viss del beror årets investeringar också på övergången till komponentavskrivningar då mer har aktiverats. aktivering inom Serviceförvaltningen och Renhållningsverket sker löpande under året, övriga anläggningstillgångar (inventarier) aktiveras i slutet av året men detta kommer att ses över detta och försöka få in rutin för löpande aktiveringar under året då. Angående övergången till komponentuppdelning/avskrivningar under 2015, så är detta arbete ännu ej färdigställt. Från och med 2015 delar kommunen upp nyanskaffningar i komponenter, men äldre investeringar har ännu inte setts över utan kommer göras under våren 2016.

Pensioner och kapitalförvaltning

Lunds kommuns totala pensionsåtagande uppgår till 2815 mnkr fördelat på 426 mnkr redovisat som avsättning i balansräkningen och 2389 mnkr som ansvarsförbindelse. Det totala pensionsåtagandet har minskat med ca 58 mnkr framförallt hänförligt till ansvarsförbindelsen till följd av utbetalningar. I nedanstående tabell sammanfattas det totala pensionsåtagandet fördelat på ansvarsförbindelse och skuld respektive marknadsvärdet på kapitalförvaltningen.

Som framgår av grafen ovan täcker pensionsförvaltningen totalt 5,9 % av det totala pensionsåtagandet. Detta är en ökning i förhållande till föregående år då motsvarande relation uppgick till 5,7 %.

Det bokförda värdet för pensionsmedelsförvaltningen uppgår till 117,5 mnkr och är placerat i aktiefonder, strukturerade produkter och depåkonto. Det totala övervärdet uppgår till 47,5 mnkr.

Säkringsredovisning

Under 2014 trädde en ny rekommendation ikraft rörande derivat och säkringsredovisning. För att hantera den externa låneskuldens räntebindning använder kommunen finansiella instrument i form av swapavtal. Strategin kring räntebindning är fastställd och dokumenterad i finanspolicy. Vi bedömer att kommunen uppfyller kraven på säkringsredovisning.

Resultatutjämningsreserv

Från och med 1 januari 2013 infördes möjligheten för kommuner och landsting att reservera överskott till en s.k. resultatutjämningsreserv (RUR). Syftet med RUR är att kommuner och landsting i sin balanskravsutredning ska få förbättrade möjligheter att utjämna resultatet över tid och därigenom få bättre förutsättningar att möta effekterna av konjunkturvariationer. Ett annat syfte är att skapa större stabilitet för verksamheterna. Under 2013 fattade kommunen beslut om att införa en resultatutjämningsreserv och för åren 2010-2013 har reserverats totalt 220 mnkr. I samband med att kommunfullmäktige antog bokslutet 2014 så beslutades att disponera 5 mnkr varefter total RUR uppgår till 215 mnkr. I bokslutet för 2015 föreslås att ytterligare 60 mnkr ska avsättas i enlighet med kommunens fastställda regelverk vilket innebär att det officiella balanskravsresultatet uppgår till 55 mnkr (se även kap 4.2).

4. Måluppföljning

4.1 Inledning och målstruktur för kommunen

Enligt kommunallagen skall kommunfullmäktige fastställa finansiella mål samt mål och inriktningar för verksamheten utifrån god ekonomisk hushållning. Detta görs i budgeten varefter uppföljning sker av målen i årsredovisningen.

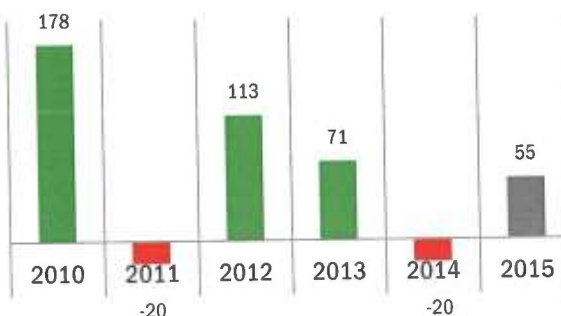
Allmänt kan de finansiella målen anses avse de ekonomiska ramarna medan verksamhetsmålen avser kvaliteten och inriktningen på den verksamhet som skall utföras.

4.2 Avstämning av balanskravet

I årsredovisningens förvaltningsberättelse framgår att balanskravet uppnås för 2015. Efter justeringar för realisationsvinster mm uppgår balanskravsresultat om 115 mnkr. Avsättning föreslås med 60 mnkr till resultatutjämningsreserv varefter balanskravsresultatet uppgår till 55 mnkr. Av detta har 20 mnkr använts för att reglera föregående års negativa balanskravsresultat.

Vi kan således konstatera att balanskravet har uppfyllts för 2015 samt att 2014 års negativa balanskrav har återställts.

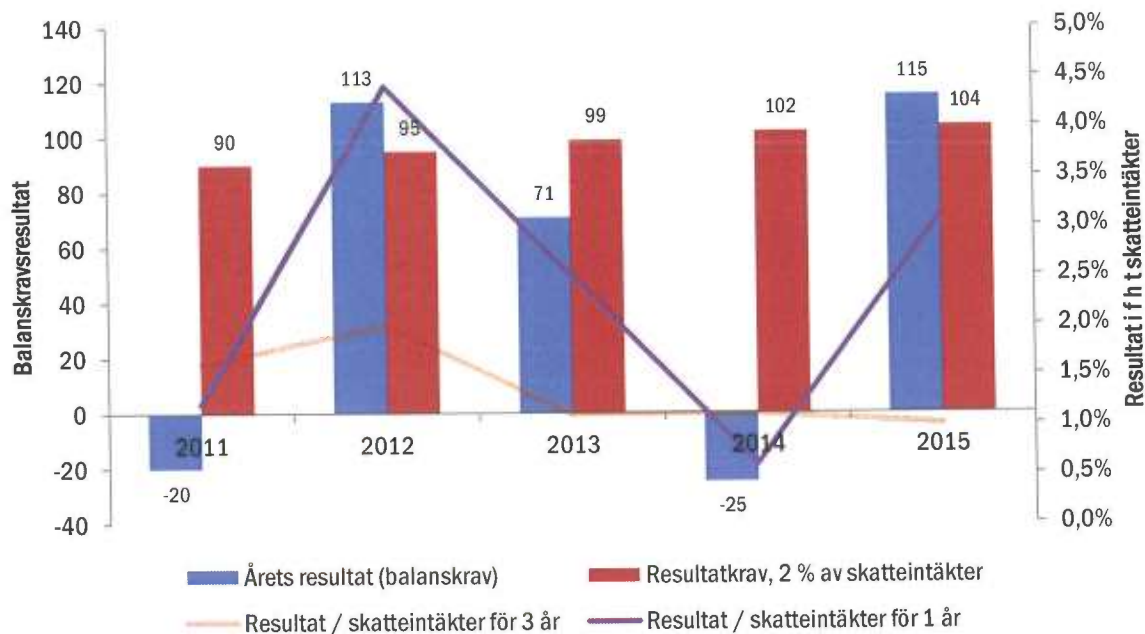
Balanskravsresultat för de fem senaste åren
(belopp i mnkr)

4.3 Finansiella mål

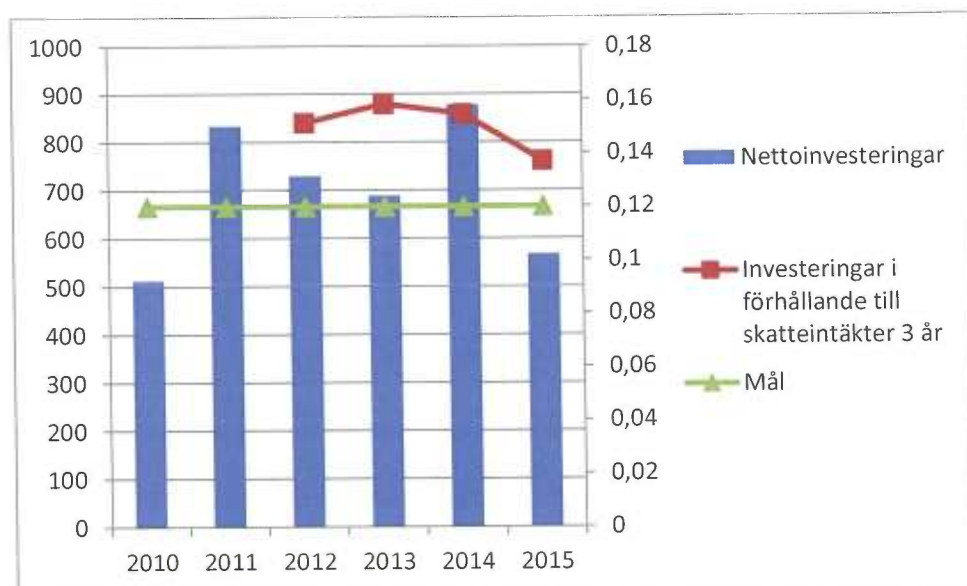
Av Lunds kommuns budget avseende 2015 framgår tre finansiella mål. Dessa är:

- **Resultatmål** - Under den senaste treårsperioden ska kommunen ha ett genomsnittligt positivt resultat (jämfört med kommunallagens balanskrav) som minst uppgår till 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning

Av uppföljningen framgår att *resultatmålet ej uppnås* för 2015. Det genomsnittliga utfallet uppgår till ca 1,0 %.

- **Investeringsmål** - Nettoinvesteringarna får under den senaste treårsperioden i genomsnitt uppgå till högst 12 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Nettoinvesteringarna uppgår till 10,4 % av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning för 2015. Genomsnittet under den senaste treårsperioden uppgår dock till 13,7 % varför målet inte uppnås för 2015.

- **Skuldmål** - Långsiktigt ska kommunens låneskuld per invånare inte överstiga det vägda medelvärdet för landets samtliga kommuner (2014: 21 900 kronor per invånare).